

Fólk skikka sær betri, tá ið tey
halda at tey eru eyggleidd av Gudi

Men her er tað veruliga áhugaverda: Hesin munurin sást bara sunnudag, tá ið trúgvandi brúkararnir høvdu verið í kirkju um morgunin. Hinar dagarnar var eingin munur.

Vísindafólk rópa hetta »The Sunday Effect«, ella »sunnudags-ávirkanina«.

Ein onnur sunnudagsávirkan, sum búskaparfrøðingurin Benjamin Edelman, eisini frá Harvard Business School, fann, var at sunnudagar vóru sannlíkindini at kirkjufólk keyptu porno á netinum nógv minni enn hinar dagarnar í vikuni. Tá keypa tey, eftir øllum at døma, líka nógv porno sum syndararnir.

Ansa eftir, Gud hyggur!

Sunnudagsávirkanin er eitt ítøkiligt úrslit av nøkrum, sum granskarar hava vitað leingi: Fólk skikka sær betri, tá ið tey halda at

tey eru eyggleidd av Gudi. Sosiali sálarfrøðingurin Ara Norenzayan kallar hetta »yvinnáttúrliga eyggleiðingar hypotesan« og fleiri kanningar stuðla henni.

Í einari kanning, til dømis, vórðu luttakarar bidnir um at skipa nøkur orð, sum stóðu í tilvildarligari raðfylgju, í ein setning, sum gav meining. Tey, sum fingi átrúnaðarlig orð (so sum »andi«, »gudiligt« og »heilagt«), lótu eftir kanningina fleiri pengar til vælgerandi endamál enn tey, sum høvdu havt við neutral, ikki-átrúnaðarlig orð at gera.

Í viðgerðini av kanningini, hugleiddu Norenzayan og samstarvsfelagin Azim Shariff um hvussu hetta bar til. Ein móguleiki var, at átrúnaðarlig orð gjørdur fólk beinleiðis varug við, at Gud eyggleiddi tey og dømdu tey, og at tey uppførd seg penari fyri at umganga dóminum. Ein annar móguleiki var, at átrúnaðarlig orð á onkran meira óbeinleiðis hátt aktiveraðu generell samfelagsvinarligar tankar, eins og

»næstrakærleika« og »góðgerðir«, sum so fingi fólk at uppføra seg penari. Norenzayan og Shariff helto meira til seinna móguleikan.

Tilvitaða lívið

Onnur gransking sær út til at stuðla hesum seinna móguleikanum. Eftir eina líknandi orðabaseraðari kanning, vórðu luttakararnir bidnir um at svara einum spurnarblaði, sum mátaði teirra sosialu sjálvtílvitsku. Tað vil siga, at spurnarblaðið mátaði hvussu tilvitað luttakararnir vóru um seg sjálvar í mun til síni viðmenniskju. Og tað vísir seg at øll, líkamikið um tey trúgva á Gud ella ikki, gerast meira tilvitað sosialt tá ið tey hoyra átrúnaðarlig orð. Hoyrir tú átrúnaðarlig orð, gerst tú meira tilvitaður um hvussu onnur síggja teg. Og gerst tú meira tilvitaður um hvussu onnur síggja teg, er góður móguleiki at tú skikkar tær eitt sindur betri.

Hetta er eftir øllum at døma ein generell ávirkan, sum ikki hevur brúk fyri Gudi at virka. Til dømis hongdu

granskararnir Max Ernest-Jones og samstarvsfelagar á University of Newcastle myndir upp í eini av matarhøllinum á universitetinum: Myndir av eygnabráðum í einum føri og myndir av blómum í hinum. Tá ið eygnamyndirnar hingu uppi, ruddaðu næmingar tvífalt betri upp eftir sær samanborið við tá ið myndir av blómum hingu uppi. Tað hevði onga ávirkan um ein tekstur, sum bað næmingar rudda upp eftir sær, var á myndunum. Ávirkanin var hin sama, við ella uttan tekst.

Niðurstøðan er, at um fólk kenna seg eyggleidd og soleiðis byrja at hugsa um hvussu onnur síggja tey, so skikka tey sær betri. At verða mintur á Gud, við at spæla við átrúnaðarlig orð ella við at fara í kirkju, er ein góður máti at seta hesa ávirkanina í gongd.

Tí skuldi tú – um altso tú ert samvitskufult menniskja, sum ynskir tað besta fyri tín næsta – kanska umhugsast at sett vekkaran til tíðliga sunnumorgunin. Eitt tómt setur bíðar eftir tínum dyntli.